

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3237/2019. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.636/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő (dr. Kovácsits László ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.21.636/2017/12. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági ítélet az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a VIII. cikk (1)–(3) bekezdéseit, valamint a IX. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozók ellen az alapügy felperese személyiségi jog megsértése miatt indított polgári pert. Az első fokon eljáró Egri Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) az indítványozók egyikének (a továbbiakban: I. rendű indítványozó) felelősségét megállapította, és őt emiatt a további jogsértéstől eltiltotta, elégtétel adására (miszerint 15 napon belül köteles saját költségén, két alkalommal a Kelet-Magyarország, a Magyar Idők, valamint a Magyar Narancs sajtóorgánumokban nyomtatott és elektronikus formában is egy, a törvényszék által meghatározott nyilatkozatot közzétenni), továbbá 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamatainak megfizetésére kötelezte. A törvényszék a másik indítványozó (a továbbiakban: II. rendű indítványozó) felelősségét nem állapította meg.
- [3] Az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás szerint az I. rendű indítványozó 1998-tól megszakítás nélkül (jelenleg is) országgyűlési képviselőként tevékenykedik, feleségét (aki az ügy II. rendű indítványozója) pedig 2014-ben Nyírbogát polgármesterévé választották. Az alapügy felperese korábban szintén országgyűlési képviselő volt, 2002-től pedig az általa alapított Összefogás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Felemelkedéséért Szövetség elnökeként a 2002-es, a 2006-os, a 2010-es és a 2014-es önkormányzati választásokon is a megyei közgyűlés tagjává választották (amelynek korábban elnöke is volt).
- [4] Az alapügy felperese a 2014-es országgyűlési választásokon Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye 6. számú egyéni választókerületében indult jelöltként, ahol az I. rendű indítványozó is megmérettette magát. A hivatalos kampányidőszak ugyan csak 2014. február 15-én indult, azonban az alapügy felperesének indulása, az őt jelölő politikai szervezetek bejelentése folytán már 2013 őszén nyilvánosságra került. A 2014-es országgyűlési választások idején (és már ezt megelőzően 2013-ban is) az I. rendű indítványozó a jelölőszervezetének választókerületi elnöke volt. Ezen tisztségében az I. rendű indítványozó 2013. november 6-ára összehívta a választókerületi szervezet közgyűlését Nyírbogátra (a község polgármesteri hivatalába, mivel ekkor a település polgármestere is ő volt), annak érdekében, hogy a közgyűlés állást foglaljon arról, hogy a jelölőszervezet kit indít a 2014. évi országgyűlési választásokon az érintett választókerületben jelöltként (a közgyűlés egyhangúlag az I. rendű indítványozót javasolta jelöltként). A közgyűlésen az alapügy felperese nem volt jelen, azonban a jelölőszervezet helyi szervezeteinek tagjai közül legalább 100 fő igen (többek között az I. és II. rendű indítványozó is – akit később az I. rendű indítványozó kampányfőnökének is kineveztek).
- [5] Az ügy történeti tényállása szerint a fenti időpontban megtartott közgyűlésen a jelenlévő tagok kivetítőn megtekinthették a már ismertté vált képviselő-jelölteknek (így az alapügy felperesének is) a közösségi felületen elérhető adatlapját. Emellett legalább 100 példányban kiosztásra került egy fekete-fehér A4-es szórólap, amelyen – az alapügy felperesének állítása és a megállapított tényállás szerint – szerepelt két, a kuruc.info internetes oldalon az alapügy felpereséről megjelent cikk kivonata is. Az egyik cikk a „Hasfelmetsző Jacket is lepipálja [az alapügy felperesének neve] a szabolcsi rém”, a másik írás a „Botrány [az alapügy felperesének neve] tárgyalásán” címmel jelent meg. A közgyűlésen részt vett a jelölőszervezet helyi szervezetének egy olyan tagja is,

aki az alapügy felperesével jó barátságban állt. Az ott kapott szórólapot a közgyűlés után egy, az alapügy felperesével közös ismerősüknek adta át, akitől az alapügy felperese értesült a szórólap tartalmáról és arról, hogy ezt a közgyűlésen az indítványozók kiosztották.

- [6] Az alapügy felperese ezt követően 2013. november 27-én ismeretlen tettes ellen feljelentést tett aljas indokból vagy célból elkövetett, jelentős érdeksérelmet okozó rágalmozás vétségének elkövetése miatt. Az Országgyűlés az I. rendű indítványozónak a mentelmi jogát nem függesztette fel, a II. rendű indítványozó ellen azonban megindult a büntetőeljárás. Ezzel párhuzamosan – a jelen ügy tárgyát képező – személyiségi jogi pert is megindított az alapügy felperese az indítványozók ellen.
- [7] A személyiségi jogi perben a törvényszék a tanúvallomások alapján megállapította, hogy a közgyűlésen az I. rendű indítványozó a szóróanyag kiosztását követően arra szólította fel a jelenlévőket, hogy azt nyugodtan terjesszék. Emellett a törvényszék az eljárás anyagává tette azt a hangfelvételt is, amelyet egy későbbi időpontban készített a jelölőszervezet egy tagja az I. rendű indítványozóval való beszélgetéséről (annak tudta és beleegyezése nélkül), amelyben az I. rendű alperes a felperesre sértő megjegyzéseket tett. A fentiek mellett a bizonyítás részét képezte egy másik hangfelvétel is, amelyet egy újságíró készített a Magosz Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei elnökével, aki szintén ott volt a kérdéses közgyűlésen. Az érintett újságíró 2013. november 19-én online közzétett egy cikket, „Hogy került a Kuruc.info a Fideszhez? – lejárato kampány dúl Nyírbátorban” címmel, amely a kiosztott szórólapokkal is foglalkozott. Emellett a cikkből kiderült az is, hogy a Nyírbátorban élő választópolgárok postaládáiba hasonló tartalommal ismeretlenek további szórólapokat helyeztek el.
- [8] Egy, a közgyűlésen jelenlévő személy pedig arról számolt be az újságíró kérdésére, hogy bár már nem emlékszik, hogy a szórólapokat kiosztották-e vagy azok előre el voltak helyezve a székeken, de azokban bizonyosan a kuruc.info cikkeiből voltak idézetek, *online* elérhetőség megjelölése mellett. Később az alapügy felperese (aki a politikai tevékenysége mellett ügyvédként is dolgozik) a nála dolgozó ügyvédjelöltjével felhívta az I. és II. rendű indítványozókat, hogy velük az érintett közgyűlésről beszélgessen. Ezen beszélgetéseket az ügyvédjelölt az érintettek tudta és beleegyezése nélkül szintén rögzítette. A személyiségi jogi per tárgyává tett közgyűlésről 2013. november 23-án a Népszabadság napilap is cikket írt online kiadásában „Fideszes indul szélsőjobb kottájából” címmel. A cikk foglalkozott azzal is, hogy az I. rendű indítványozó Facebook oldalán közzétett 5 db fotót a közgyűlésről, amelyen tisztán kivehető egy olyan papírlap, amely a per tárgyává tett szórólapok méretével, színével és alakjával megegyezik. Ezekkel kapcsolatban azonban az újságcikkben az I. rendű indítványozó úgy nyilatkozott, hogy ők egy másik szóróanyagot terjesztettek, amely az egészség megőrzésének fontosságáról szólt. Az első fokú tárgyalás során később ezt a szóróanyagot a per anyagához csatolták is.
- [9] A törvényszék ítéletében megállapította, hogy az alapügy felperese minden kétséget kizáróan közszereplőnek tekinthető, aki, amikor elfogadta a 2014-es országgyűlési választásokra a képviselőjelölti felkérést, ismételten az országos politika terepére lépett. A törvényszék egyúttal azonban azt is vizsgálta, hogy a sérelmezett kijelentések a közéleti tevékenységével összefüggésben jelentek-e meg. Ennek keretében pedig vizsgálta a véleménynyilvánításhoz való jog és a jóhírnévhez való jog kollízióját. A törvényszék kiemelte, hogy bár egy közszereplőnek nagyobb tűrési kötelezettsége van a vele szemben megfogalmazott kritikai észrevételekkel szemben, azonban ennek az ő esetükben is gátat szabhat többek között az ügy elbírálása szempontjából releváns a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 75. § (2) bekezdése, azaz, hogy korláta lehet a véleménynyilvánításnak mások jóhírnevének a sérelme. A törvényszék ítéletében vizsgálta azt is, hogy a sérelmezett kijelentések tényállításnak vagy véleménynyilvánításnak minősülnek-e.
- [10] A törvényszék a II. rendű indítványozóval szemben előterjesztett keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy az indítványozók jelölőszervezetének alapszabálya szerint a közgyűlésen önálló utasítási és döntési joga csak a választókerületi elnöknek van, így ha a II. rendű indítványozó közre is működött a szórólapok kiosztásában, azért őt felelősség nem terheli. A kérdéses időpontban ráadásul a II. rendű indítványozó még nem volt az I. rendű indítványozó hivatalos kampányfőnöke sem.
- [11] A törvényszék ítéletében azt is rögzítette, hogy az alapügy felperesének volt a kötelessége bizonyítani azt, hogy a szórólap terjesztése az I. rendű indítványozó jóváhagyásával történt és olyan állításokat tartalmazott, amelyek sértették a jóhírnévhez való jogát. A törvényszék döntése értelmében az alapügy felperese ezen kötelezettségének eleget tudott tenni a tényállásban szereplő tanúvallomások, újságcikkek, és hangfelvételek alapján (amelyek tekintetében a törvényszék úgy döntött, hogy bár az érintettek tudomása és jóváhagyása nélkül készült, mégsem indokolt azoknak a bizonyítékok közül való kirekesztése, mivel a közérdek indokolta azok felhasználását). A törvényszék ítéletében azt is rögzítette, hogy mivel az I. rendű indítványozó volt a jelölőszervezet választókerületi elnöke, így a szórólapok elkészítése és kiosztása csak az ő jóváhagyásával történhetett, ezért

ő felelősséggel tartozik azok tartalmáért. Azt ugyanakkor az alapügy felperese nem tudta bizonyítani, hogy a szórólapok a cikkek internetes elérhetőségét is tartalmazták volna. A cikkek kivonatolása és szórólapokon való kiosztása ugyanakkor az első fokú bíróság szerint tényállításnak és híresztelésnek minősíthető, ezért ezekért az I. rendű indítványozó felelőssége megállapítható. Az egyéb durva, sértő kijelentések azonban a véleménynyilvánítás keretébe értékelhetőek, így azokért az I. rendű indítványozó nem vonható felelősségre.

- [12] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozók és az alapügy felperese is fellebbezést nyújtott be a Debreceni Ítéletáblához (a továbbiakban: ítéletábla). Az ítéletábla döntésében a törvényszék ítéletét részben megváltoztatta, és többek között a II. rendű indítványozó felelősségét is megállapította (emellett a nem vagyoni kártérítés összegét 2 000 000 Ft összegre szállította le). Az I. rendű indítványozó tekintetében az ítéletáblai ítélet megerősítette a törvényszéki ítéletben leírtakat, külön kiemelve a szabad bizonyítás elvéből fakadó következményeket a hangfelvételek megítélése tekintetében. A II. rendű indítványozó vonatkozásában ugyanakkor kiemelte, hogy nem a jelölőszervezet alapszabálya alapján kell megítélni a II. rendű indítványozó felelősségét, hanem a jóhírnév sérelmében betöltött valós szerepe szerint. Ez alapján viszont az ő felelőssége is fennáll. A tényállás tekintetében az ítéletábla pontosította a törvényszék ítéletét és rögzítette, hogy a szórólapok a cikkek internetes elérhetőségét önmagukban is tartalmazták.
- [13] 1.3. A jogerős ítéletáblai ítélettel szemben az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, amelyhez kapcsolódva az alapügy felperese csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához.
- [14] Az indítványozók szerint az eljáró bíróságok túlterjeszkedtek a kereseti kérelmen, ráadásul a részükről nem volt megállapítható aktív elkövetési magatartás, a híresztelés pedig passzív magatartással nem követhető el. A II. rendű indítványozó felelősségének megállapítása teljes mértékben alaptalan, az I. rendű indítványozó felelőssége pedig minimum kérdéses, hiszen egy politikai rendezvény lebonyolítása és megszervezése a politikai párt alapszabályából eredő kötelessége. Az ítéletek az elkövetési magatartások tekintetében pedig pusztán feltételezésekre alapulnak. Állításuk szerint ők semmilyen sértő tartalmú szórólapot az érintett közgyűlésen nem tettek közzé. Az alapügy felperese csatlakozó felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy véleménye szerint közérdekű bírság kiszabása, továbbá a közlemény kétszeri megjelentetése is indokolt lenne.
- [15] A Kúria ítéletében a jogerős ítéletáblai döntést hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolása szerint az indítványozók a szórólapok kiosztásával, és mások számára való hozzáférhetővé tételével megvalósították a híresztelés elkövetési magatartását. Emellett a Kúria úgy ítélte meg, hogy az indítványozóknak érdemi közrehatása volt a jogsértés megvalósulásában. A Kúria döntése szerint nem megalapozott az indítványozók azon érvelése sem, miszerint egy pártrendezvényen történtek a pártnak tudhatóak be, mivel semmi sem bizonyítja, hogy a szórólapok a párt utasítására készültek volna. A II. rendű indítványozó felelőssége tekintetében pedig arra a megállapításra jutott a kúriai ítélet, hogy a hangfelvételek alapján a II. rendű indítványozó felelőssége is kétséget kizáróan megállapítható.
- [16] 1.4. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban kifejtették, hogy álláspontjuk szerint a kúriai ítéletet érdemben befolyásoló Alaptörvény-ellenesség áll fenn. A polgári jogviszonyokban irányadó felelősségi szabályok ugyanis csak nagyon szűk körben ismerik el (és akkor is csak kifejezett törvényi felhatalmazás alapján) a nem közvetlenül saját tevékenységen alapuló ún. objektív felelősséget, azaz hogy egy – feltételezett – jogsértésben közre nem működő személy más személy jogsértő magatartásáért legyen felelősségre vonható. Márpedig a II. rendű indítványozó felelősségét az ítéletábla és a Kúria erre alapította, úgy, hogy a jogerős ítélet nem nevezte meg azon személyeket, akik az alapügy felperese által kifogásolt szórólapokat kiosztották – így konkrét személyekhez sem volt köthető az alapügy felperese által állított híresztelés. Ugyancsak problémásnak tartják, hogy a bíróságok az I. rendű indítványozó felelősségét sem saját cselekvősege, hanem a pártban betöltött tisztsége alapján állapították meg. Véleményük szerint az eljáró bíróságok felelősségüket pusztán mások feltételezett cselekményének tudomásul vétele (azaz passzív magatartásuk) alapján állapította meg, ami azonban sérti a jogbiztonság elvét. Ezekre tekintettel úgy vélik, hogy a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében biztosított jogállamiság elvét.
- [17] A fentiek mellett az indítványozók – alkotmányjogi panaszukban kifejezett álláspontjuk – szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1)–(3) bekezdését, valamint IX. cikk (1) bekezdését is. Véleményük szerint ugyanis a Kúria ítélete ellentétes az egyesülési és gyülekezési joggal, mivel egy pártgyűlés szervezésében és levezetésében való tevékenységbe beleérti a pártgyűlésen esetlegesen megvalósuló személyiségi jogsértésért való

felelősséget akkor is, ha azt más valósítja meg. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelmét pedig elsősorban abban látják, hogy a kúriai ítélet által korlátozásra került azon joguk, hogy egy pártgyűlés keretében, a küzdelemre való felkészülés jegyében, szabadon megismerhessék és tanulmányozhassák az ellenfeleiket, és a róluk nyilvánosan megjelent közléseket. Álláspontjuk szerint a véleménynyilvánítás szabadságába tartozik, hogy egy zárt pártrendezvényen a politikai ellenfeleikről az interneten elérhető tartalmakat megismertethessék a párt tagjaival, és ez nem minősülhet híresztelésnek. A pártrendezvényeken kiosztott szórólapok pedig – különösen kampányidőszakon kívül – nem minősülnek kampányanyagoknak, így azok nem valakinek a meggyőzéséről szólnak, hanem pusztán a küzdelemre való felkészülés jegyében a tájékoztatást szolgálják. A bíróságok által kifogásolt cselekmény már csak ezért sem valósíthatja meg a személyiségi jog sérelmét.

- [18] A fentiekre tekintettel az indítványozók a kúriai ítélet megsemmisítését indítványozták.
- [19] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [21] 2.1. Az indítványozók az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszukban a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, VIII. cikk (1)-(3) bekezdéseinek valamint IX. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozták. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [22] 2.2. A Kúria ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [23] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló bírósági eljárás alá vont személyek nyújtották be az ügyüket érdemben lezáró bírósági ítélettel szemben, így az indítványozók érintettnek tekinthetők, tehát jogosultak voltak az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [24] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztették elő az indítványukat.
- [25] 2.3. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozók nem adtak elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [26] 2.4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VIII. cikk (1)-(3) bekezdéseire, valamint az IX. cikk (1) bekezdésére vonatkozó része megfelel-e az Abtv.-ben foglalt további formai és tartalmi követelményeknek.
- [27] Az indítványozók mindkét alaptörvényi rendelkezés sérelmét elsősorban abban látják, hogy az eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítékok, valamint az irányadó jogszabályok alapján megállapíthatónak tartották az indítványozók polgári jogi felelősségét. Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy

azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette többek között: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.

- [28] Emellett megállapítható az is, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszuk indokolásában sem az Alaptörvény VIII. cikke, sem a IX. cikke vonatkozásában nem adtak elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést.
- [29] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány sem az Alaptörvény VIII. cikke, sem a IX. cikke tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11] pont, 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [30] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. szeptember 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/686/2019.

